

HANDHAVINGSCOLLEGE

ARREST

van 4 juni 2026 met nummer

in de zaak met rolnummer

Verzoekende partij

vertegenwoordigd door advocaat met
woonplaatskeuze te

Verwerende partij

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, ten verzoeken van de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw

vertegenwoordigd door advocaat met
woonplaatskeuze te

I. Voorwerp van het beroep

Verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 14 februari 2025 de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke entiteit van 21 januari 2025 met nummer waarmee haar een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt opgelegd van 5.475 euro wegens schending van artikel 25, §3 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna: Natuurdecreet) en van de artikelen 81 en 96 van het Bosdecreet van 13 juni 1990 (hierna: Bosdecreet). Er wordt haar met name verweten dat ze de voorwaarden van een kapmachtiging niet heeft nageleefd door over de volledige gekapte zone een mechanische grondbewerking uit te voeren; door de stronken van de gevelde bomen niet te behouden; en door de bosbodem tot op een diepte van 13 à 15 centimeter te frezen.

II. Rechtspleging

Verwerende partij legt het administratief dossier neer en dient een antwoordnota in. Verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

Partijen worden opgeroepen voor de openbare zitting van 30 april 2026. Ze stemmen in met het schriftelijk behandelen en in beraad nemen van de vordering (artikel 41, §3 van het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges - hierna: Procedurebesluit).

III. Feiten

1.

Op 28 oktober 2019 stelt een natuurinspecteur O.G.P/gewestelijke toezichthouder van het Agentschap Natuur en Bos (hierna: verbalisant), op enkele bospercelen te _____, kadastraal gekend onder _____, die zowel zijn gesitueerd in natuurgebied met wetenschappelijke waarde als in het VEN-gebied nr. _____ ' als in de speciale beschermingszone nr. _____

het volgende vast:

“ ...

1) AANLEIDING:

Wij krijgen via de cel beleid (AVES) van het Agentschap voor Natuur en Bos kennis dat op 08/04/2019 een kapmachtiging werd toegestaan in een privaat bosperceel (_____). ... Volgens de beleidsadviseur werden sommige vergunningsvoorwaarden van de kapmachtiging niet nageleefd.

...

2) VASTSTELLING:

Ter plaatse stellen wij vast dat over de gehele gekapte zone een mechanische grondbewerking is uitgevoerd. De bosbodem is tot op een diepte van 13 à 15 cm gefreesd. Van het voormalige bosperceel is geen kenmerk meer zichtbaar. Dit is in strijd met de voorwaarden art. 3, 8° en 9° waarin de stronken van de gevelde bomen dienden behouden te blijven en het verboden was om ingrijpende wijzigingen en beschadigingen aan de bodem, de strooisel- en kruidlaag toe te brengen. Tevens diende, volgens voorwaarde art. 3, 5° van de vergunning, het aanwezige dood hout, zowel liggend als staand ter plaatse te blijven.

Exploitatiewerken dienden uitgevoerd te worden zodat geen onvermijdbare en onherstelbare schade aan de bodem en vegetatie werd veroorzaakt, het bos frezen van de natte kaalvlakte

hebben hier vermijdbare schade veroorzaakt. Het bosfrozen of mulchen op een natte, oneffen bosbodem heeft tot gevolg dat IN de bodem wordt gefreesd. Dit is ook een overtreding op art. 3, 3° van de vergunning.

Het uitvoeren van de bovenvermelde werken zijn niet gemachtigd door middel van de kapmachtiging ... (Bosdecreet art. 81)

De vastgestelde werken zijn voor deze percelen gelegen in Vlaams Ecologisch Netwerk een verboden handeling op basis van art. 25 §3 van het Natuurdecreet en art. 96 van het Bosdecreet.

Via mail van aanvrager ... ontvangen wij de gegevens van de uitvoerder. Het betreft (verzoekende partij) (verantwoordelijke ...). Deze firma heeft reeds in het verleden dergelijke overtredingen begaan. Deze feiten werden opgenomen in proces-verbaal ...

Door deze kapping zijn enkele beuken vrij te komen staan. Beuken zijn gevoelig voor zonnebrand. De beschermende schors van deze boom is namelijk maar 4 tot 5 millimeter dik. Beuken beschermen de schors van stam en takken door via het bladerdek de intense zonnestralen te filteren. De bomen beschermen zichzelf en elkaar met hun bladeren. Maar als in een bos bomen wegvallen, bijvoorbeeld door kapping, kunnen beuken ineens onbeschermd in de volle zon komen te staan. Daardoor kan het gebeuren dat het laagje onder de schors, dat veel water bevat, aan de kook raakt. Dat heet zonnebrand. Vooral beuken zijn uiterst gevoelig voor schade door zonnebrand en betekent hier vaak het afsterven van de boom. Een maatregel die wordt genomen om aan de zon blootgestelde delen van bomen die voor zonnebrand gevoelig zijn te beschermen is het omwikkelen van die delen met jute lappen. Door het omwikkelen van de stam met jute wordt zonnebrandschade voorkomen. Jute breekt langzaam af, en geeft zo de bast de tijd om zich aan te passen aan de lichtintensiteit.

Er is de zorgplicht (decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, art. 14) die bepaalt dat iedereen die iets wijzigt, zodat er een effect is op de natuur, alle maatregelen moet nemen om schade te voorkomen, te beperken, of indien dat niet mogelijk is te herstellen. De zorgplicht is een instrument dat het stand-still beginsel ondersteunt. Door iedereen zorg te laten dragen voor de natuur, mag de totale natuurwaarde er niet op achteruit gaan.

Herstelmaatregelen door ANB gevraagd aan het parket:

Conform art. 16.4.7 van het Milieuhandavingsdecreet wordt het bosherstel opgelegd in de bestuurlijke maatregel met nummer ...:

- herbebossing van het perceel volgens de voorwaarden in de vergunning tegen 30/12/2020.
- beschermen van de vrijgekomen beuken en andere zonnebrand gevoelige bomen tegen zonnebrand door middel van deze in te pakken met jute tegen 31/03/2020.

..."

Deze vaststellingen worden opgenomen in het aanvankelijk proces-verbaal nr. _____, dat op 24 januari 2020 wordt afgesloten (hierna: PV) en op 27 januari 2020 wordt verstuurd aan de procureur des Konings en aan verzoekende partij met een aangetekende brief.

In antwoord hierop betwist verzoekende partij op 31 januari 2020 dat ze de percelen heeft gefreesd, terwijl ze voorbehoud maakt voor de overige vaststellingen. Dit antwoord wordt door de verbalisant opgenomen in het navolgend proces-verbaal nr. _____, dat op 4 februari 2020 wordt afgesloten en op 5 februari 2020 wordt verstuurd aan de procureur des Konings.

In navolging van het PV legt de verbalisant met een besluit houdende bestuurlijke maatregelen van 24 januari 2020 zowel aan de eigenaar van de bospercelen als aan de aanvrager van de geschonden kapmachtiging de in het PV gevraagde herstelmaatregelen op.

2.

Op 30 april 2020 vraagt de procureur des Konings aan de politiezone regio _____ om alle betrokkenen te verhoren en na te gaan in hoeverre de opgelegde bestuurlijke maatregelen zijn uitgevoerd. In navolging van dit kantschrift stelt een eerste inspecteur bij deze politiezone op 17 juni 2020 het volgende vast:

“ ...

Vastellingen ter plaatse:

Wij begeven ons ... ter plaatse. Wij kunnen vaststellen dat er een hoop aanwezig is met dood hout.

Verder kunnen we vaststellen dat er tal van nieuwe aanplantingen zijn gedaan ... van jonge boompjes.

...

Uitnodiging + verhoor van (opdrachtgever):

... Uit zijn relaas kunnen wij opmaken dat hij de opdrachtgever is van de werken. Dat de werken zijn uitgevoerd door (verzoekende partij). Dat er terug bomen zijn aangeplant.

...

Contactname (verzoekende partij):

Op 18/06/20 nemen wij telefonisch contact op met (verzoekende partij). Men deelt ons mee dat alles in handen is van hun (advocaat). Zij zullen hun advocaat contacteren, dit met de vraag contact op te nemen met opsteller. ... In zijn mail aan opsteller deelt (advocaat) mee dat zijn cliënt niets

kan worden verweten en er door zijn cliënt geenszins in de grond werd gefreesd en het dode hout nog steeds op de werf aanwezig is.

...

Dit wordt opgenomen in het navolgend proces-verbaal van 17 juni 2020, dat op 17 augustus 2020 wordt afgesloten en op 19 augustus 2020 wordt verstuurd aan de procureur des Konings.

2.

Ondertussen geeft de procureur des Konings op 11 februari 2020 aan de gewestelijke entiteit kennis van de verlenging van zijn beslissingstermijn (artikel 16.4.32 van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid - hierna: DABM) omdat het opsporingsonderzoek nog bezig is. Op 28 september 2020 ontvangt de gewestelijke entiteit de melding van de procureur des Konings van 21 september 2020 dat het milieumisdrijf niet strafrechtelijk zal worden behandeld.

3.

Op 24 februari 2021 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partij met een aangetekende brief op de hoogte van haar voornemen om eventueel een alternatieve bestuurlijke geldboete en een voordeelontneming op te leggen. Ze nodigt verzoekende partij daarbij uit om haar schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, terwijl deze ook de mogelijkheid krijgt om inzage te vragen in het administratief dossier. Ze herhaalt deze kennisgeving met een gewone brief van 23 maart 2021 omdat haar eerdere aangetekende brief niet is afgehaald.

In navolging hiervan vraagt de raadsman van verzoekende partij met een mailbericht van 2 april 2021 om het administratief dossier over te maken, waarna de gewestelijke entiteit dit op 8 april 2021 overmaakt. Verzoekende partij bezorgt op 15 april 2021 via haar raadsman een schriftelijk verweer aan de gewestelijke entiteit, waarbij ze vraagt om te worden gehoord. In navolging hiervan, nodigt de gewestelijke entiteit de raadsman van verzoekende partij op 7 januari 2025 uit voor een hoorzitting tussen 13 en 21 januari 2025, met verzoek om tegen uiterlijk 10 januari 2025 te antwoorden. Bij gebreke aan tijdige reactie herhaalt de gewestelijke entiteit haar vraag op 13 januari 2025, waarbij ze opmerkt dat bij gebreke van reactie tegen uiterlijk 15 januari 2025 ervan wordt uitgegaan dat er wordt afgezien van het verzoek tot hoorzitting. In antwoord hierop stelt de nieuwe raadsman van verzoekende partij op dezelfde datum dat het dossier al was gearchiveerd, maar dat één en ander zal worden nagezien en hierop zal worden teruggekomen, waarbij wordt opgemerkt dat er niet wordt verzaakt aan het

verzoek tot hoorzitting. Bij gebreke aan verdere reactie, nodigt de gewestelijke entiteit de nieuwe raadsman van verzoekende partij op 17 januari 2025 nogmaals uit voor een hoorzitting op 20 of 21 januari 2025, maar hierop volgt geen reactie meer.

4.

Op 21 januari 2025 legt de gewestelijke entiteit een geldboete op, waarvan verzoekende partij op 22 januari 2025 via haar eBox in kennis wordt gesteld en waarvan ze op 23 januari 2025 kennis neemt. Dat is de bestreden beslissing.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij stelt in essentie dat de gewestelijke entiteit geen boete meer kon opleggen op basis van het PV van 24 januari 2020 omdat de daarin op 28 oktober 2019 vastgestelde feiten zijn verjaard.

2.

Verwerende partij stelt dat de bevoegdheid van de gewestelijke entiteit om een boete op te leggen, overeenkomstig artikel 16.4.30 DABM, pas vijf jaar na datum van afsluiting van het proces-verbaal over het milieumisdrijf verjaart, zodat er op 21 januari 2025 nog een boete kon worden opgelegd voor de feiten die zijn vastgesteld in het op 24 januari 2020 afgesloten PV. Ze merkt op dat de gewestelijke entiteit bij de beoordeling van het waarderingscriterium van de omstandigheden expliciet verwijst naar de 'nakende' verjaring.

3.

Verzoekende partij volhardt in haar wederantwoordnota in de argumentatie in haar verzoekschrift. Ze herhaalt dat de feiten dateren van 28 oktober 2019 en de bestreden beslissing pas meer dan vijf jaar later op 21 januari 2025 is genomen.

Beoordeling door het College

1.

De gewestelijke entiteit kan een milieumisdrijf bestraffen met een alternatieve bestuurlijke geldboete binnen een vervaltermijn van vijf jaar na de datum van afsluiting van het proces-verbaal dat over het milieumisdrijf is opgesteld (artikel 16.4.30 DABM).

2.

Zoals blijkt uit het administratief dossier en door partijen niet wordt betwist, wordt de bestreden alternatieve bestuurlijke geldboete opgelegd voor het milieumisdrijf dat is vastgesteld in het PV. Dit PV is op 24 januari 2020 afgesloten, zodat de bevoegdheid van de gewestelijke entiteit om op basis hiervan een boete op te leggen op 21 januari 2025 nog niet is vervallen. Verzoekende partij steunt de ingeroepen verjaring ten onrechte op de datum waarop het milieumisdrijf is vastgesteld omdat de scharnierdatum, waarop de vijfjarige verjaringstermijn een aanvang neemt, de datum is waarop het proces-verbaal waarin het milieumisdrijf is vastgesteld wordt afgesloten.

Het middel wordt verworpen.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij stelt dat haar rechten van verdediging zijn geschonden omdat ze nooit is ondervraagd; het strafdossier een verklaring van een betrokkene in de Franse taal bevat; en de gewestelijke entiteit is voorbijgegaan aan haar verzoek om te worden gehoord. Specifiek wat betreft de ontstentenis van een hoorzitting, stelt ze dat ze reeds in haar schriftelijk verweer van 15 april 2021 vraagt om te worden gehoord, maar dat de gewestelijke entiteit haar hierover uiteindelijk pas voor het eerst contacteert op 7 januari 2025, waarvan ze pas op 13 januari 2025 kennis krijgt, terwijl deze hoorzitting dient te gebeuren voor 23 januari 2025. Ze stelt dat deze hoorzitting bovendien louter digitaal zou worden georganiseerd, terwijl dit wettelijk niet is voorzien. Ze verwijt de gewestelijke entiteit dat deze haar dossier eerst gedurende jaren laat liggen, om vervolgens in allerijl binnen een onredelijk korte termijn een digitale hoorzitting te organiseren, waarvoor ze zich niet degelijk kan voorbereiden.

2.

Verwerende partij merkt op dat verzoekende partij met haar middel doelt op de schending van haar hoorrecht omdat de rechten van verdediging enkel van toepassing zijn in strafzaken. Wat betreft de ontstentenis van een fysieke hoorzitting, stelt ze dat verzoekende partij in het kader van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure met een brief van 24 februari 2021 de kans krijgt om haar standpunt te doen kennen, terwijl dit niet noodzakelijk mondeling moet gebeuren. Ze stelt dat verzoekende partij dit ook doet door een schriftelijk verweer in te dienen, terwijl ze daarna ook nog wordt uitgenodigd voor een hoorzitting, waarbij verschillende tijdstippen worden voorgesteld, maar waarop ze niet reageert, zodat ze heeft verzaakt aan de hoorzitting. Ze meent dat er dan ook geen sprake is van een schending van de hoorplicht. Ze stelt dat verzoekende partij niet aantoont dat de gewestelijke entiteit geen digitale hoorzitting mag organiseren. Ze wijst op de vaststelling dat artikel 16.4.36, §1 DABM voorziet in een mondelinge toelichting van het schriftelijk verweer, zonder dat daarbij wordt bepaald op welke wijze dit moet gebeuren, en alleszins zonder dat daarbij wordt verboden om dit digitaal te organiseren, terwijl dit iedereen tijd en verplaatsingen bespaart. Ze merkt daarbij nog op dat verzoekende partij, in strijd met artikel 16.4.36, §1 DABM, niet binnen de dertig dagen na de kennisgeving van 25 februari 2021 vraagt om haar schriftelijk verweer mondeling toe te lichten, maar dat pas doet op 15 april 2021, zodat de gewestelijke entiteit in beginsel zelfs geen hoorzitting moet organiseren.

3.

Verzoekende partij volhardt in haar wederantwoordnota in hoofddorde in de argumentatie in haar verzoekschrift. Ze verwijt de gewestelijke entiteit dat deze haar eenzijdig en zonder haar akkoord een digitale hoorzitting opdringt binnen een onredelijk korte termijn, die louter is te wijten aan haar eigen inactiviteit, waardoor ze zich hierop niet degelijk kan voorbereiden, terwijl ze nochtans al op 15 april 2021 vroeg om te worden gehoord. Ze stelt dat het aan verwerende partij staat om aan te tonen op basis waarvan de gewestelijke entiteit een digitale hoorzitting kan organiseren en herhaalt dat dergelijke werkwijze niet reglementair is. Ze wijst daarbij op de wet van 18 april 2024, die een algemeen wettelijk kader voorziet voor het gebruik van videoconferentie in gerechtelijke procedures, en stelt dat de daarin opgenomen waarborgen in voorliggend dossier niet zijn vervuld.

Beoordeling door het College

1.

Als de gewestelijke entiteit het voornemen heeft om een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen, moet ze de vermoedelijke overtreder hiervan met een beveiligde zending (artikel

16.1.2, 3° en 3°bis DABM) op de hoogte brengen en wordt deze uitgenodigd om binnen een termijn van dertig dagen na deze kennisgeving schriftelijk zijn verweer mee te delen. Hij wordt daarbij ook gewezen op de mogelijkheid om de documenten waarop dit voornemen steunt in te zien en er kopieën van te krijgen, en om zijn schriftelijk verweer mondeling toe te lichten, mits hij daartoe binnen dertig dagen na de kennisgeving een aanvraag indient (artikel 16.4.36, §1 DABM). In de parlementaire voorbereiding van deze bepaling wordt gesteld dat 'het met het oog op een degelijke rechtsbescherming essentieel is dat de vermoedelijke overtreder weet wat tegen hem wordt ingebracht en op welke gronden'; dat 'het bericht voorts enkele specifieke vermeldingen moet omvatten vanuit de bekommernis om de rechten van de vermoedelijke overtreder maximaal te beschermen'; en dat 'waar het om gaat is dat de vermoedelijke overtreder in staat moet worden gesteld om zich adequaat te kunnen verdedigen' (Ontwerp van decreet tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel XVI 'Toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen', VL. PARL., 2006-2007, 13 juni 2007, nr.1249/1, 62-63).

De bestuurlijke boeteprocedure voorziet dus in een normatieve hoorplicht, waarvan de invulling door de gewestelijke entiteit moet worden gespiegeld aan de verplichtingen voor het bestuur en de waarborgen voor de belanghebbende op basis van de hoorplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur. Dit impliceert dat er tegen niemand een ernstige maatregel kan worden genomen, die is gesteund op zijn persoonlijk gedrag en van aard is om zijn belangen ernstig aan te tasten, zonder dat hem vooraf de mogelijkheid wordt geboden om zijn standpunt op nuttige wijze te doen kennen. Kenmerkend voor de hoorplicht is dat de belanghebbende de mogelijkheid moet krijgen om opmerkingen te formuleren op het dossier, zoals het ter beoordeling voorligt van het bestuur, om op die wijze een voor hem ongunstige beslissing te proberen om te zetten in een gunstige beslissing. Aan de zijde van het bestuur strekt de hoorplicht tot een zorgvuldig onderzoek van de zaak en het inwinnen van alle relevante gegevens. Dit impliceert dat het horen van de vermoedelijke overtreder, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling, nuttig moet gebeuren. Toegepast op de normatieve hoorplicht van de gewestelijke entiteit in het kader van de bestuurlijke boeteprocedure, betekent dit dat aan de vermoedelijke overtreder vooraf de feitelijke en juridische grondslag van de boete wordt meegedeeld en in het bijzonder dat hij in kennis wordt gesteld van de milieumisdrijven die hem ten laste worden gelegd, en dat hij de gelegenheid krijgt om tijdig kennis te nemen van alle relevante gegevens en stukken waarop de gewestelijke entiteit haar beoordeling zal steunen en zich op basis daarvan adequaat kan verdedigen. Deze werkwijze ligt in de lijn met de waarborgen in functie van een eerlijk proces, zoals vervat in artikel 6, lid 3, a en b EVRM.

2.

Zoals blijkt uit het administratief dossier en door partijen op zich niet wordt betwist, wordt verzoekende partij in het kader van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure door de gewestelijke entiteit op regelmatige wijze uitgenodigd om haar standpunt over de in het PV vastgestelde milieumisdrijf mee te delen. De gewestelijke entiteit wijst haar met een aangetekende brief van 24 februari 2021 met name op het milieumisdrijf waarvoor haar mogelijks een boete zal worden opgelegd, en op de mogelijkheid om in dit kader een schriftelijk verweer in te dienen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, waarbij haar ook de mogelijkheid wordt geboden om inzage te vragen in het administratief dossier. Omdat verzoekende partij deze aangetekende brief niet afhaalt op het postkantoor, stelt de gewestelijke entiteit haar op 23 maart 2021 nogmaals met een gewone brief in kennis van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure en van de mogelijkheid om ter zake een schriftelijk verweer mee te delen. Verzoekende partij maakt hiervan vervolgens ook gebruik. Ze vraagt met name in eerste instantie op 2 april 2021 via haar raadsman een kopie van het administratief dossier, dat haar op 8 april 2021 door de gewestelijke entiteit wordt overgemaakt. Ze bezorgt vervolgens op 15 april 2021 via haar raadsman een schriftelijk verweer aan de gewestelijke entiteit, waarin ze het haar ten laste gelegde milieumisdrijf deels betwist, en waarbij ze vraagt om te worden gehoord.

Verwerende partij stelt ten onrechte dat de aanvraag van verzoekende partij om haar schriftelijk verweer mondeling toe te lichten laattijdig is, doordat ze niet is gedaan binnen een termijn van dertig dagen na de kennisgeving van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure overeenkomstig artikel 16.4.36, §1 DABM, zodat de gewestelijke entiteit strikt gezien geen hoorzitting meer moet organiseren. Ongeacht de tijdigheid van deze aanvraag, blijkt uit het administratief dossier duidelijk dat de gewestelijke entiteit verzoekende partij op 7 januari 2025 uitnodigt om haar schriftelijk verweer mondeling toe te lichten. Daaruit blijkt impliciet dat de gewestelijke entiteit van oordeel is dat ze is gehouden om verzoekende partij te horen, dan wel dat de gewestelijke entiteit van oordeel is dat een hoorzitting nuttig en noodzakelijk is. Uit de voorliggende stukken blijkt bovendien dat verzoekende partij tijdig vraagt om haar schriftelijk verweer nog mondeling te mogen toelichten, vermits ze na de effectieve kennisname van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure middels gewone brief van 23 maart 2021 reeds op 15 april 2021 haar schriftelijk verweer overmaakt, inclusief de vraag om te worden gehoord. Het College merkt in de rand hiervan nog op dat de initiële kennisgeving door de gewestelijke entiteit aan verzoekende partij van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure van 24 februari 2021 zelf bijna vier maanden buiten de voorziene termijn en dus laattijdig is. Deze kennisgeving moet overeenkomstig artikel 16.4.36, §1 DABM in beginsel gebeuren binnen een termijn van dertig dagen na de ontvangst van de beslissing

van de procureur des Konings om het milieumisdrijf niet strafrechtelijk te behandelen, terwijl de gewestelijke entiteit deze beslissing van 21 september 2020 reeds op 28 september 2020 ontving. In die optiek is de opmerking van verwerende partij over de laattijdigheid van de aanvraag van verzoekende partij om haar schriftelijk verweer mondeling toe te lichten misplaatst.

3.

Ongeacht de vraag of de gewestelijke entiteit kan opteren voor een digitale hoorzitting, maakt verzoekende partij afdoende aannemelijk dat ze in functie van de door haar gevraagde hoorzitting, in het licht van de concrete omstandigheden van het dossier, onvoldoende tijd kreeg om deze hoorzitting degelijk voor te bereiden, waardoor de gewestelijke entiteit haar feitelijk de mogelijkheid ontnam om haar standpunt voorafgaandelijk aan de bestreden beslissing op nuttige wijze te doen kennen en zich adequaat te verdedigen. Er bestaat hierdoor ook geen garantie dat de gewestelijke entiteit heeft beslist na een zorgvuldig onderzoek van het dossier en op basis van alle daarvoor relevante gegevens.

Zoals blijkt uit het administratief dossier en door partijen op zich niet wordt betwist, vraagt verzoekende partij via haar raadsman in haar schriftelijk verweer van 15 april 2021 om dit nog mondeling te mogen toelichten. Ze verneemt hierover vervolgens bijna drie jaar en negen maanden niets meer, doordat de gewestelijke entiteit haar boeteprocedure klaarblijkelijk zonder enige dossiergebonden reden niet meer verder benaastigt. De gewestelijke entiteit vraagt via de raadsman van verzoekende partij uiteindelijk op 7 januari 2025 of ze nog steeds de door haar gevraagde hoorzitting wenst en zo ja, om tegen uiterlijk 10 januari 2025 één van de geboden 'ruime keuze aan beschikbare momenten' op respectievelijk 13, 14, 15, 20 of 21 januari 2025 te kiezen omdat 'deze hoorzitting op korte termijn dient plaats te vinden, gelet op de nakende verjaring'. Omdat de raadsman van verzoekende partij hierop niet onmiddellijk reageert, herhaalt de gewestelijke entiteit op 13 januari 2025 haar vraag van 7 januari 2025, waarbij ze opmerkt dat ze, bij gebreke van reactie tegen uiterlijk 15 januari 2025, ervan uitgaat dat verzoekende partij afziet van haar verzoek tot hoorzitting. In antwoord hierop, stelt de nieuwe raadsman van verzoekende partij op 13 januari 2025 dat hij haar vorige raadsman opvolgt omdat deze de balie in de ondertussen verstreken periode heeft verlaten, waarbij het dossier al is gearchiveerd, maar dat hij hiervan nazicht doet en zo spoedig mogelijk terugkoppelt. Hij stipt daarbij uitdrukkelijk aan dit in elk geval niet kan worden beschouwd als een verzaking aan het verzoek tot hoorzitting. In antwoord hierop, bedankt de gewestelijke entiteit de nieuwe raadsman van verzoekende partij op 13 januari 2025 voor het 'spoedig antwoord', waarbij ze nogmaals wijst op de nakende verjaringstermijn en de mogelijke data waarop de hoorzitting kan worden georganiseerd. Omdat de nieuwe raadsman van

verzoekende partij op 17 januari 2025 nog niet heeft gereageerd op de voorgestelde data voor een hoorzitting, herhaalt de gewestelijke entiteit op deze datum haar vraag om haar te willen meedelen of de hoorzitting kan plaatsvinden op 20 of 21 januari 2025. Hierop volgt finaal geen reactie meer, waarop de gewestelijke entiteit in de bestreden beslissing wijst op de uitnodiging voor de hoorzitting en de ontstentenis van antwoord op de voorgestelde data.

Gelet op het lange tijdsverloop tussen de vraag van verzoekende partij in haar schriftelijk verweer van 15 april 2015 om dit naderhand nog mondeling toe te lichten, en de uitnodiging hiertoe van de gewestelijke entiteit van 7 januari 2025, is de termijn tussen deze uitnodiging en de daarin voorgestelde vijf data voor een hoorzitting onredelijk kort om de hoorzitting degelijk te kunnen voorbereiden en zich adequaat te verdedigen. Door het stilzitten van de gewestelijke entiteit tijdens de bestuurlijke boeteprocedure, dat geen uitstaans heeft met de houding van verzoekende partij of met de aard van het dossier, blijven er op het ogenblik dat de gewestelijke entiteit op 7 januari 2025 aan verzoekende partij enkele data voor een hoorzitting voorstelt en de uiterste beslissingsdatum van de gewestelijke entiteit op 23 januari 2025, nog slechts ongeveer vijftien dagen over. De gewestelijke entiteit handelt kennelijk onzorgvuldig door tot 7 januari 2025 te wachten om enkele data voor te stellen, waarop de ongeveer drie jaar en negen maanden daarvoor gevraagde hoorzitting kan worden georganiseerd, omdat ze sinds de kennisname van de beslissing van de procureur des Konings om het milieumisdrijf niet strafrechtelijk te behandelen op 28 september 2020 weet dat haar bevoegdheid om een boete op te leggen uiterlijk op 23 januari 2025 vervalft. Van de raadsman van verzoekende partij kan in die optiek niet worden verwacht, dat deze binnen een termijn van amper enkele dagen na ontvangst van de door de gewestelijke entiteit voorgestelde data voor een hoorzitting, één van deze voorgestelde data kiest, bij gebreke waarvan de gewestelijke entiteit uitgaat dat er aan de gevraagde hoorzitting wordt verzaakt. Dit geldt des te meer omdat de data opeenvolgend zijn en, zoals gesteld, zijn gesitueerd binnen korte termijn na het voorstel. De opmerking van de gewestelijke entiteit, dat haar voorstel een 'ruime keuze aan beschikbare momenten' omvat, moet dan ook serieus worden genuanceerd. De raadsman van verzoekende partij kan in deze korte tijdspanne, gelet op het concrete tijdsverloop van de bestuurlijke boeteprocedure, redelijkerwijze niet worden geacht om het dossier terug op te nemen, na te gaan of er daarin nog bijkomende onderzoekdaden zijn gebeurd, het dossier te bespreken met verzoekende partij en zich ter dege op de hoorzitting voor te bereiden, te meer het milieumisdrijf in het schriftelijk verweer alleszins deels wordt betwist. Verzoekende partij kreeg dan ook onvoldoende gelegenheid om haar schriftelijk verweer, zoals gevraagd, op adequate wijze mondeling toe te lichten voor de gewestelijke entiteit, waardoor er geen garantie bestaat dat de bestreden beslissing is genomen na een zorgvuldig onderzoek van het dossier en op basis van alle daarvoor relevante informatie.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

C. Overige middelen

Het derde en vierde middel dienen in het licht van de beoordeling van het tweede middel niet te worden onderzocht, te meer ze niet kunnen leiden tot een ruimere vernietiging.

V. Indeplaatsstelling

1.

Het College kan na de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de bestreden beslissing in beginsel zelf een beslissing nemen over het bedrag van de boete en bepalen dat zijn uitspraak daarover de vernietigde beslissing vervangt (artikel 44 DBRC-decreet).

2.

Het College kan in voorliggend dossier geen beslissing meer nemen over het boetebedrag omdat de vervaltermijn waarbinnen de gewestelijke entiteit een boete kan opleggen ondertussen is verstreken en ook het College aan deze termijn is gebonden.

Zoals gesteld onder het eerste middel, beschikt de gewestelijke entiteit voor de bestraffing van een milieumisdrijf met een alternatieve bestuurlijke geldboete over een termijn van vijf jaar na de datum van afsluiting van het proces-verbaal dat voor het milieumisdrijf is opgesteld, waarna de mogelijkheid tot het opleggen van een geldboete vervalt (artikel 16.4.30 DABM). Dit is een vervaltermijn, zodat de gewestelijke entiteit na het verstrijken hiervan niet langer bevoegd is om een geldboete op te leggen. Uit het administratief dossier blijkt dat het PV, naar aanleiding en op basis waarvan de betwiste boete wordt opgelegd, wordt afgesloten op 24 januari 2020, zodat de vervaltermijn waarbinnen de gewestelijke entiteit een geldboete kan opleggen enkele dagen na de bestreden beslissing verstreek. De vernietiging van de bestreden beslissing zonder indeplaatsstelling zou dan ook tot gevolg hebben dat de gewestelijke entiteit, op basis van het PV, geen nieuwe boetebeslissing meer kan nemen. Deze vaststelling geldt ook voor het College, dat zich niet langer in de plaats kan stellen omdat het ook is gebonden door de vervaltermijn in artikel 16.4.30 DABM. Dit artikel ressorteert onder de basisbepalingen inzake bestuurlijke geldboeten en maakt geen onderscheid tussen de gewestelijke entiteit, die optreedt op basis van artikel 16.4.25 DABM, en het College, dat optreedt op basis van artikel 44 DBRC-decreet.

Bij een andere lezing zou er overigens een ongelijkheid worden gecreëerd tussen de overtreders aan wie het College, na de vernietiging van de door hen bestreden boetebeslissing, geen vervangende boete oplegt, en deze aan wie het College na de vernietiging en indeplaatsstelling wel nog een vervangende boete oplegt.

VI. Beslissing

1. De bestreden beslissing wordt vernietigd.
2. De kosten van het verzoek tot vernietiging, begroot op 100 euro rolrecht, zijn ten laste van verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken op 4 juni 2026 door de eerste kamer.

De griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,